

SLUTRAPPORT VEDR. PROJEKTET APV – REFLEKSIVITET OG RUTINE

6. JANUAR 2021

RESUME PÅ ENGELSK

In Denmark, workplace assessments (WPAs) are legally required as a result of EU Framework Directive 89/391. WPAs must be carried out at least every three years, be documented, and include an action plan. The purpose of this project is to map the use of workplace assessments (WPAs) in the public sector in Denmark. The term “use” here includes action taken to ameliorate problems in the physical or psycho-social work environment as well as an assessment of the overall utility of WPAs by occupational health and safety representatives. Based on document analysis, 15 qualitative interviews, and a survey among occupational health and safety representatives (N=2221) we have mapped the extent of use and organizational factors predicting use. These predictors are management support, influence of local stakeholders in the WPA process, employee engagement, awareness of existing action plans, integration of the WPAs in larger organizational processes, and more. At the same time, however, the use of WPAs is not correlated with the degree of acuteness of problems in the work environment. This lack of sensitivity constitutes a major weakness in WPAs as a form of regulation. Another weakness in WPAs in their present form is that only 78.2% of the occupational health and safety representatives confirm that they are aware of an existing action plan as a result of the most recent WPA process.

To ameliorate these problems, a bold proposal has been made to require that WPAs be made publicly available.

As a result of the project, knowledge has also been gained with respect to the

- Difference in use of WPAs in the physical and in the psychosocial work environment
- Advantages of using mixed methods in WPAs
- The critical importance of organizational conflict and cooperation for the way WPAs are used.

As of today, the project has resulted in three published international articles, three additional international articles under review, two international conference presentations, a Danish book, one

op-ed in a national newspaper, one Danish journal article, eleven presentations/debates in Denmark, four media appearances, and a contribution to a white paper.

RESUME PÅ DANSK

I Danmark er arbejdspladsvurderinger (APV) lovpligtige efter EU's rammedirektiv 89/391. APV skal udarbejdes mindst hvert tredje år, dokumenteres, samt indeholde en handlingsplan. Formålet med dette projekt er at kortlægge brugen af APV i den offentlige sektor i Danmark. Ved termen ”brug” forstås handling foretaget for at afhjælpe problemer i det fysiske eller psykosociale arbejdsmiljø såvel som en vurdering af anvendeligheden af APV blandt arbejdsmiljørepræsentanter. Baseret på dokumentanalyse, 15 kvalitative interviews samt en spørgeskemaundersøgelse blandt arbejdsmiljørepræsentanter (N=2221), har vi kortlagt både anvendelsesgraden og organisatoriske faktorer, der har indflydelse på brugen af APV. Prædiktorerne er blandt andet ledelsesmæssig støtte, lokale parters indflydelse på APV, medarbejderengagement, at man kender eksisterende handlingsplaner og integration af APV i større organisatoriske processer. Dog korrelerer brugen af APV ikke med, om problemerne i arbejdsmiljøet vurderes som alvorlige eller ej. Det kan antyde en svaghed i APV som obligatorisk policy-instrument. Samtidig bekræfter kun 78,2% af de adspurgte arbejdsmiljørepræsentanter, at den seneste APV på deres arbejdsplads har ført til en handleplan. For at imødegå disse problemer, præsenteres et dristigt forslag, nemlig at APV skal være offentligt tilgængelige.

Som resultat af projektet er der ligeledes skaffet viden om

- Forskellen i brugen af APV'er i det fysiske og psykosociale arbejdsmiljø
- Fordele ved brugen af en mixed methods-tilgang til APV
- Vigtigheden af organisatorisk konflikt og samarbejde for måden, APV bruges

I skrivende stund har projektet resulteret tre publicerede internationale artikler, tre yderligere internationale artikler under review, to internationale konferencepræsentationer, en dansk bog, en analyse i Politiken, en dansk tidsskriftsartikel, 11 præsentationer/debatter i Danmark, fire medieoptrædener, samt et bidrag til en hvidbog.

BESKRIVELSE AF PROJEKTETS FORMÅL, METODE OG UDFØRELSE

Projektets formål er finde ud af, om Arbejdspladsvurderinger (APV), som har været lovpligtige i Danmark i cirka tredive år, faktisk virker. Nærmest bestemt er formålet at kortlægge brugen af APV på offentlige arbejdspladser i Danmark og identificere faktorer, der har indflydelse på, om APV

faktisk fører til handling i forhold til arbejdsmiljøet og i hvilken grad, APV vurderes at være et nyttigt redskab. Dataindsamling er sket ved dokumentanalyse, 15 kvalitative interviews med nøglepersoner og en survey med svar fra 2221 arbejdsmiljørepræsentanter i tyve fagforeninger i den offentlige sektor. Projektet er udført i perioden 2017-2020.

BESKRIVELSE AF OM OG HVORDAN PROJEKTETS FORMÅL OG HENSIGT ER BLEVET OPNÅET

Projektet er lykkedes i den forstand, at der er identificeret en række nøgelfaktorer, der er forbundet med brugen af APV (se nedenfor). Endvidere er lavet forskellige analyser af delproblemstillinger. Disse vedrører forskellen i APVs betydning på hhv. det fysiske og det psykiske arbejdsmiljøområde, betydningen af forskellige metoder i APV-arbejdet og betydningen af samarbejde/konflikt for brugen af APV.

BESKRIVELSE AF DE ERFARINGER OG KONKLUSIONER, SOM PROJEKTARBEJDET HAR MEDFØRT

Der er fundet følgende nøgelfaktorer, som har signifikant sammenhæng med brugen af APV:

- De lokale parter (AMR, dennes kolleger og nærmeste leder) har indflydelse på APV
- Medarbejderne er engagerede i APV
- Ledelsen støtter APV-arbejdet
- Der findes en skriftlig handleplan, som AMR kender
- APV-arbejdet er integreret i strategi og personalepolitik
- Der skabes ny viden ved hjælp af APV
- APV bruges til dokumentation af kendte problemer
- APV opleves at give et reelt billede af arbejdsmiljøet

Disse fund er teoretisk forventelige og i god tråd med litteratur om inddragelse på arbejdspladser og forandring i organisationer.

Udover disse overordnede fund har delanalyser ført til følgende indsigter:

a) Brugen af APV er ikke korreleret med, om problemerne i arbejdsmiljøet vurderes som alvorlige eller ej. Det kan antyde en svaghed i APV som obligatorisk policy-instrument, at APV ikke har mekanismer indbygget, der sikrer at APV bruges mere, der hvor problemerne er størst.

b) Selv om brugen af APV på det psykiske arbejdsmiljøområde er lidt mindre end på det fysiske område, så er sammenhængen mellem de ovennævnte systematiske prædiktorer for brug og den

faktiske iværksættelse af efterfølgende handlinger stærkere på det psykiske end det fysiske arbejdsmiljøområde. Forklaringen kan være, at en del afhjælpning af fysiske problemer er lavpraktiske og kan klares uden systematik og/eller at indsatser på det psykiske områder ofte baseres på stort anlagte, systematiske, anonyme spørgeskemaundersøgelser. Immervæk tyder dette på, at der er empirisk begrundelse for en systematisk indsats på det psykiske arbejdsmiljøområde (se artiklen i *Safety Science*).

c) Brugen af diverse metoder i APV-arbejdet er meget stærkt korreleret med en række af de faktorer, der virker som prædiktorer for brug. Derfor er det svært at isolere effekten af metodevalget for sig. Men meget tyder på, at mixed methods (forstået som både kvantitativ metode i form af f.eks. et spørgeskema) og kvalitative metoder f.eks. i form af interviews eller fokusgrupper) udgør et rigtig godt kompromis mellem de mangeartede hensyn, som skal tages i APV-arbejdet. Det ser ud til, at mixed methods "arver" nogle fordele fra de kvalitative metoder med hensyn til involvering og medarbejderengagement samtidig med, at man holder fast i den dokumentationskraft, der ellers karakteriserer kvantitative metoder. Alt andet lige er der derfor grund til at anbefale mixed methods i APV-arbejdet.

d) APV bruges både til at dokumentere eksistensen af allerede kendte problemer og til at opdage nye aspekter af arbejdsmiljøet. Men den første funktion er mere udbredt end den anden. Begge disse funktioner af APV-arbejdet er positivt forbundet med, at APV efterfølgende fører til handling og opleves som nyttig. Mønstre af samarbejde og konflikt i organisationer spiller ind på, hvilke af disse funktioner, der betones mest. I samarbejdende organisationer er der størst chancer for at finde ny viden via APV. I organisationer med et højere konfliktniveau er brugen af APV til dokumentation mere fremtrædende. APV har således en funktion både under lav og høj konflikt, men der er i et vist omfang forskellige mekanismer på spil.

e) Samtidig med, at handleplaner og kendskabet til disse er systematisk forbundet med brugen af APV (ikke overraskende), så er det stadig kun 78,2% af de adspurgte arbejdsmiljø-repræsentanter, der bekræfter, at den seneste APV på deres arbejdsplads har ført til en handleplan (resten svarer nej eller ved ikke). Men da det er en forudsætning for at bruge en handleplan aktivt, at man faktisk kender til den, udgør det tal en svækkelse i forhold til en situation, hvor APV fungerer optimalt. Der er derfor grund til at pege på yderligere mekanismer, der kan styrke udarbejdelsen af handleplaner og kendskabet til dem.

EN PERSPEKTIVERING AF, HVORDAN PROJEKTETS RESULTATER PÅ KORT OG LANGT SIGT KAN BIDRAGE TIL AT FORBEDRE ARBEJDS-MILJØET

- a) Kendskabet til prædiktorer for brugen af APV kan bruges både generelt i landet og specifikt på den enkelte arbejdsplads til at fokusere på disse forhold for derved at styrke omsætningen af APV til praktisk handling.
- b) Iagttagelsen af, at APV ikke bruges mest der hvor problemerne er størst og at kendskabet til handleplaner er et godt stykke fra 100% kan motivere til at udarbejde forslag, der imødegår disse problemer. Som led i projektet er allerede fremsat det forslag, at APV inklusive handleplaner bør lægges offentligt frem. Det har allerede affødt en del debat.
- c) Resultaterne angående forskelle i brugen af APV på det fysiske og psykiske arbejdsmiljøområde kan bruges som argument for en systematisk indsats på det psykiske område.
- d) Observationerne angående mixed methods kan bruges til yderligere at motivere til brug af disse.
- e) Projektet har givet anledning til oplæg, rådgivning, debat mm. i forhold til faglige organisationer, Finansministeriet, Arbejdstilsynet, Lærernes arbejdstidskommission, m.fl. Projektet har i øvrigt rummet en ret omfattende formidlingsaktivitet, som i bred forstand giver anledning til at styrke opmærksomheden på APV.

PUBLIKATIONER OG PRODUKTER

Dahler-Larsen, P., Sundby, A., & Boodhoo, A. (2020). How and how well do workplace assessments work? Using contextual variations in a theory-based evaluation with a large N. *Evaluation – the International Journal*. Online first.

Dahler-Larsen, P., Sundby, A., & Boodhoo, A. (2020). Can occupational health and safety management systems address psychosocial risk factors? An empirical study. *Safety Science*, 130. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0925753520302757?dgcid=author>

Dahler-Larsen, P., & Sundby, A. (2019). Arbejdspladsvurderinger: Hvordan et obligatorisk virkemiddel til evaluering af arbejdsmiljøet virker på danske offentlige arbejdspladser. Syddansk Universitetsforlag.

Dahler-Larsen, P. (2019). En evalueringsforskers bidrag til Lærerkommissionen. I *Lærerkommissionens forskerpublikation* (s. 38-42)

Dahler-Larsen, P., & Sundby, A. (2019). If it ain't evaluated, don't fix it! The Politics of Evaluability in Occupational Health and Safety. *Politische Vierteljahresschrift*, 60, 743-761. <https://doi.org/10.1007/s11615-019-00190-w>

PUBLIKATIONER UNDER UDGIVELSE

Peter Dahler-Larsen: Bør arbejdspladsvurderinger offentliggøres? Om cirkulation af evaluativ viden på arbejdsmiljøområdet. Kronik i Tidsskrift for Arbejdsliv planlagt til at udkomme april 2021.

PUBLIKATIONER UNDER REVIEW

Dahler-Larsen, P.: The practical utility of mixed methods. An empirical study. Under review i *Journal of Mixed Methods*.

Dahler-Larsen, P.: How organizational conflict shapes the use of performance information: A large-N study of workplace assessments. Under review i *Public Performance and Management Review*.

Dahler-Larsen, P.: The Circulation of Evaluative Information. Under review i *Scandinavian Journal of Public Administration*

OPLÆG OG KONFERENCER

Foredrag "Virker Arbejdspladsvurderinger?" planlagt til afholdelse på Folkeuniversitet i Ålborg 16. november 2021.

Oplægget "Virker arbejdspladsvurderinger?" er tilmeldt Forskningens døgn 2021. Et oplæg afholdes 28. april for Center for Sundhed, Region Hovedstaden.

25. januar 2021: Deltagelse i workshop om ATs nye virksomhedsundersøgelse.

26. november 2020: Oplæg for HK Stat i Hovedstaden (udsat pga corona).

16. november 2020: Oplæg og debatmøde på Arbejdsmiljøkonferencen i Nyborg (udsat pga corona)

5. november 2020 i Forum for Offentlig Ledelse. APV som ledelsesredskab. Oplæg og debat med Bente Sorgenfrey og Anne Kirstine Damsager. Afholdt online.

22. oktober 2020: Oplæg for Arbejds miljøfagligt Center, Arbejdstilsynet. APV: Virker Arbejdspladsvurderinger?

8. oktober 2020: Arbejdspladsvurderinger – hvordan virker de? Arbejds miljønetværket på Københavns Universitet.

6. oktober 2020: Forelæsning på Folkeuniversitetet, Emdrup. Virker Arbejdspladsvurderinger?

23. september 2020: Oplæg for AC- Klubben, Styrelsen for International Rekruttering og Integration, under Udlændinge- og Integrationsministeriet. Hvad får Arbejdspladsvurderinger til at virke? Afholdt online.

28. august 2020: Oplæg for AMO-udvalget. Parts- og ekspertudvalget. Arbejdstilsynet. Hvad får APV til at virke? Nye forskningsresultater.

6. februar 2020: Oplæg for HK Stat. Virker arbejdspladsvurderinger? Nye forskningsresultater.

10. december 2019: Oplæg for Medarbejder og Kompetencestyrelsen, Finansministeriet. Virker arbejdspladsvurderinger?

12. november 2019: Oplæg på Arbejds miljøkonferencen i Nyborg. Virker APV? Nye forskningsresultater

8. november 2019: Oplæg på UBVA-symposium 2019 om forskning og interessekonflikter. Hvilke interessekonflikter opstår i praksis?

5. november 2019: Oplæg om arbejdspladsvurderinger for Fagbevægelsens Hovedorganisation

7. juni 2019: Oplæg på Osservatorio AIR i Rom: Exploring alternative forms of impact assessment: Is a focus on most likely conducive mechanisms promising?

25. - 26. januar 2018: Workshop om evaluering i EU i Bruxelles. Præsentation af paperet “If it ain’t evaluated, don’t fix it!. The politics of evaluability in occupational health and safety.” Om den danske APV som følge af EU direkte 89/391.

PRESSEOMTALE OG DEBAT

Djøfbladet 20. august 2020: Skal APV offentliggøres?

A4 Medier: 20. december 2019: Ny måling: Flertal af danskere bakker op om offentlige APV'er.

A4 Arbejdsmiljø: 18. november 2019: ”Arbejdsgivere og fagforeninger skyder forslaget om at offentliggøre APV ned”

Politiken, Analyse 10. november 2019: Arbejdspladsvurderinger er lukket land

Radio P1: Brinkmans briks. 20. marts 2019: Medvirken i program om målinger på arbejdspladsen.

EN BESKRIVELSE AF, AT ARBEJDSMILJØFORSKNINGSFONDEN HAR GIVET BEVILLING TIL PROJEKTET

Projektet ”Arbejdspladsvurderinger: Refleksivitet og rutine” har modtaget støtte fra Arbejdsmiljøforskningsfonden på kr. 3.500.000,- inkl. overhead.